

Fenygetés, vagy nevelés?

Régi mondás, hogy a cél szentesíti az eszközt. E látszólag bölcs gondolat takarója alatt sok minden elrejt. „Cél szentesíti az eszközt” — ezzel „könnyedén” el lehet intézni az embernek mindennapos gondjait, akár derékba is lehetne törni ifjú terveket, amint később ez kiderül. Bizonyos értelemben ezzel az elvvel egyes vezetők eleve megbocsáthatónak vélik elkövetett bűneiket. „Hibáztunk? Megbántottuk az emberi méltóságot? Igen, de mindezt a cél érdekében tettük.”

Miről is van szó?

A történet elejére még sokan emlékeznek. Fél évvel ezelőtt 546 gyakorlóvájár érkezett Komlóra, akik diszista társaik felhívására önként jelentkeztek munkára a szocialista bányavárosban. Leikkedéssel jöttek dolgozni, vajúmunkát végezni, de javarészt a tröszt és a DISZ „jóvoltából” fát és vizet hordott, segédmunkát végzett. Kultúr, sport, szórakozási lehetőséget, sőt: még megfelelő munkalehetőséget sem biztosítottak számukra. Nem csoda, hogy az 546 fiatalból július 19-ig csupán 281 maradt Komlón. Mindezt — mint ismeretes — szövéttük lapunkban is.

Néhány nappal ezelőtt különös körlevél érkezett szerkesztőségünkbe. A körlevél feladója: a Komló Szénbányászati Tröszt, címzett: egy eltávozott fiatal édesapja, tartalma pedig elretentő példája annak, hogyan nem szabad foglalkozni az emberekkel. A körlevél egyben ékes bizonyítéka annak is, hogy pártunk és kormányunk határozatait csak papíron maradnak akkor, ha a helyi vezetők bürokratikus, lelketlen módon — vagy egyáltalán nem hajlják azt végre.

A tröszt igazgatóságának az a célja, hogy az eltávozott vajúrtanulokat bármilyen áron is visszahozza, mert a tervet teljesíteni kell. Ehhez eszköznek tekintik a körlevelet, amelyet a tröszt igazgató titkárságának vezetője, Gyurancz Vince „szentesített”. A körlevél bevezetőben felhívja a szülőket, hogy gyermekük nyolc napon belül jelentkezék Komlón, ellenkező esetben a fennálló rendelkezések értelmében a szülők vagy megfizetik a 2 éves tanítási költiséget (mintegy 26 ezer forint), vagy „ha fia a megadott határidőre nem jelenkezik, a megadott határidőre nem jelenkezik”.

kénytelenek lennénk ellene, mint önkényes lépés ellen a rendőrségen feljelentést tenni, ami meghurcoltatást és börtönbüntetést vonna maga után”. A levelet végezetül azzal fejezik be, hogy a visszaérkező fiatalokból jó szakmunkásokat kívánnak nevelni.

Mindez pedig született 1953 augusztus végén, a kormányprogram megvalósításának második hónapjában. Vajon eszébe jutott-e a Komló Szénbányászati Tröszt igazgatóságának, hogy ez a módszer a párt és a kormány politikájával homlokegyenest ellenkező, s hogy ilyen és hasonló körlevelekkel nem erősítik, hanem gyengítik pártunk, kormányunk és ifjúsági szövetségünk kapcsolatát a tömegekkel? Ahelyett, hogy tanultak volna korábbi hibájukból, még lejjebb kerültek a lejőn: börtönnel fenyegetőznek. De vajon akad-e a Magyar Népköztársaságban olyan ügyesség, amely több mint 200 diszistát törvény elé állít olyan „bűnökért”, amelynek szülője a Komló Szénbányászati Tröszt volt? Ilyen ügyesség nincs és nem is lehet.

Tévedés ne essék — bár a fiatalok nem kapták meg a megígért munkafeltételeket és rendszeres szórakozási lehetőségeket — mi eltávozásukat nem helyeseljük. Azonban az ilyen bürokratikus és durva intézkedések még kevésbé helyeseljük. Ez a körlevél azt is bizonyítja, hogy szerzője nemcsak a kormányprogram tartalmát, lényegét nem ismeri, hanem a legújabb kormányintézkedéseket sem, ugyanis a kormányprogram után jelent meg az a rendelet is, amely — például a gyakorlóvájárak esetében is — megszünteti a törvényes eljárást.

Az a véleményünk, hogy ilyen körlevelek helyett a trösztnek ifjúsági szövetségünkhöz kellett volna fordulnia, s a maga területén pedig biztosítani a hibák kijavítását, amit eddig a gyakorlóvájárakkal kapcsolatban elkövettek. Közös erővel és a hibák nyílt felárásával kellene a komló gyakorlóvájárak kérdését megoldani. Munkánk végső célja, értelme, éppen a dolgozók jelenének és jövőjének boldogabb tétele. Ezzel a körlevéllel, ilyen felháborítóan bürokratikus eszközökkel azonban nem érhetjük el e egyszerű célt. Ezzel a módszerrel nem segítik, hanem hátráltatják a kormányprogram megvalósítását.

VISSZASZERZETT BECSÜLET

A kiskunfélegyházi gépalomlás, gazdag gépparkja ellenére is az utóbbi időben szégyenletesen elmaradt. Erőgépeit az aratás után sem használta ki kellőképpen, s ennek a következménye, hogy a termelőszoövetkezetek javarésznél adósok maradtak a tarlóhántással. Elmaradásukat a csep-les befejezése után sem igyekeztek behozni. Az erőgépek egyrészt még alig egy hete javították ki.

A gépalomlás d'isztái megfogadták, hogy a két műszak bevezetésével, a műszaknorma túlteljesítésével visszaszerzik a gépalomlás becsületét. Vállalásuk nyomán alig egy hete meg-

gyorsult az őszi munka a gépalomlás körzetében. Még az aratáskor megfogadták, hogy az őszi vetésnél simára hengerzik a talajt, hogy a jövő esztendőben zavartalanul arathassanak a gépek. Ezért az erőgépek után fogásokat kapcsolnak, amely nyomban elsímtja a friss szántást.

A vállalatot tett követte. Öze Gábor főmunkás a Vörös Október tsz-ben dolgozik, szeptember 22-ig már szánttizen-nyolc holdon végezte el a szántást. Dobos Franciska női traktorosa is büszké a Vörös Csillag termelőszoövetkezet tagjai. Ötvennyolc hold területen

kiváló minőségben végezte el a szántást. Dancs László és Kiss István traktorosok a kiskunfélegyházi Lenin termelőszoövetkezet földjén nappal vetnek egy harmincsoros vetőgéppel, éjjel pedig a vezérszántást végzik. András Rozália női traktorosa a termelőszoövetkezet és gépalomlások élenjáró dolgozóinak értekezletén is részt vett. Hazaérkezése után nyomban munkához látott. Eddig gépjárműműhelyben dolgozott, most a Dózsa termelőszoövetkezet földjén egy Zetor-vontatású huszonnégysoros vetőgéppel megkezdte a vetést. Ugy szántja, hogy naponta 17—18 holdat vet be.

Készülődés a szüretre

A balatonfüredi járás hazánk egyik legismertebb bortermő vidéke. A járás 23 községe közül 22-ben termesztnek csemege- és borszőlőt. Itt terem legbővebben a világhírű „Pántlikai” olaszrizling. A csopaki állami gazdasághoz tartozó „Pántlikai” pincétől egészen Sárgapusztaig több mint száz holdon, talajrobbantásokkal, műszaki, dolomit sziklába telepítették ezt a világhírű borszőlőfajtát. Az újtelepítésű borszőlő

idén terem először, s holdanként máris 7—8 hektó termést ígér.

A próbászüretet már megkezdtek: a rizling 19,5 cukortartalmat, de számítások szerint szüretig a 25-öt is elérli.

Nemcsak az állami gazdaságban, de — egy kivételével — a balatonfüredi járás valamennyi községében javában folynak a szüreti előkészületek. Sok községben a dolgozó parasztok a tavaí termés kétszeresére számítanak.

Hörcsögök — egymás között

Rubint István, a bácsbokodi gépalomlás fiatal traktorosa egy hét alatt mindössze 5 holdat szántott. „Eredményt” úgy érte el, hogy a déli 12 órától kezdődő munkában már az alkony beálltával abbahagyta a munkát, de addig is lögással, alvással töltötte idejét.

ELSŐ HÖRCSÖG: Javasolom: rendezzük be másutt a kártyaklubot, mert még kizártnak bennünk.
MASODIK HÖRCSÖG: Sohase féljete. Ahogy ez a Rubint nekilátott a talajmunkának, attól mi nyugodtan tromfolhatunk.

Egyetemek és főiskolák békebizottsági titkárainak értekezlete

Az Országos Béke Tanács csütörtökön a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen rendezte meg az egyetemek és főiskolák békebizottsági titkárainak második országos értekezletét. Az értekezleten számos egyetemi tanár, oktató és hallgató vett részt.

A felsőoktatási intézmények békebizottságainak munkájáról és feladatairól az Országos Béke Tanács nevében Nemes György tartott beszámolót.

A beszámoló követő vitában a békebizottságok titkárai beszéltek munkájukról és számos javaslatot vetettek fel az egyetemek és főiskolák békebizottságok munkájának megújítására.

A pápai fiatalok DISZ-nagygyűlése

A pápai városi DISZ-bizottság csütörtökön este nagygyűlést hívott össze, amelyen Grappi, a DIVSZ olasz képviselője szolgált be a IV. Világifjúsági Találkozóról. Jövedvény, vidám nótaszóval gyülekezeti szöszáz fiatal a Jókai kultúrotthonban. Másfél hónappal ezelőtt nagyszemélyi felajánlásokkal ünnepele a IV. VIT-et s azóta is a nagy nemzetközi ifjúsági találkozó felhívásának szellemében dolgoznak.

A nagygyűlést Dezső Lajos, a pápai DISZ-bizottság titkára nyitotta meg, majd a DIVSZ küldötte tartott beszámolót.

Utóbbi küldöttség köszöntötte ezután a DIVSZ küldöttjét, majd a pápai üzemi DISZ-kultúrszervezők adtak színes műsort. A nagygyűlés végén a IV. VIT-ről készült filmet mutatták be a fiataloknak.

BARANGOLÁS A FÖLD ALATT

Lenn a völgyben még Jósavő házacskái pirosnak, de a „Tengerszem”-szőlőt már el-takaríták az úmentő bokrok és cserjék. Az utasok a táj szépségében gyönyörködnek, miközben a sárgásbarna autóbusz zihálva mássza a meredek szerpentinutat.

Csodálatosan szép a táj Jósavő és Aggtelek között. Kisebb dombok váltakoznak dolinákkal, (vözdjta völgyekkel), a hegyoldalon völgyerdők keverednek bükkfákkal, itt-ott gyertyánligetek. Az utat szegélyező mogoró bokrok sűrűjén át is látni, hogy némely domb oldala teljesen csupasz. Itt a talaj megrepedezik, töbrök, víznyelők keletkeznek, a csapadék a föld alá szivárog, s a felszín mállani kezd. A mélyebb völgyekben ezért gyakran bővizű források fakadnak, s a felszín „megkopaszodik”, elveszti növényzetét.

Az autóbusz jobbra fordul, s az egyik dolinában kis karszt-tavat pillantunk meg. Ez a Vörös-tó. Nevét onnan nyerte, hogy vízében ásványi máladék található, s a part közelében a víz két-háromméteres körzetben vörösszínű. A környék másik érdekessége az időszerű Lőfej-forrás, amelyből naponta egyszer, délelőtt 10—12 óra között indul meg a víz.

Aggtelek utcáin szágulda a kocs, mikor az egyik útkeresztződésnél tábla villan fel: „Cseppkőbarlang”. S nem telik bele egy perc, az utasok kiszáznak az aggteleki barlang bejáratánál, amely hatalmas, 51 méteres sziklafal tövében nyílik. Megérkezünk Európa legnagyobb cseppkőbarlangjához.

Hogyan képződik a cseppkő? Az esővíz a levegőből, s a talajból bizonyos mennyiségű széndioxidot nyel el s ez a gyengén szénsavas víz oldja a mészkövet. A barlang mennyezetén megjelenő vízcseppből azután a széndioxid egy része elillan és a folyós mészpárányi gyűrű alakjában a mennyezetre — illetve a talajra lecsapó víz esetében a barlang talajára — rakódik. Ezekből a gyűrűkből képződnek aztán évszázadok alatt a függő és álló cseppkővek.

Már a csiszolt kőkorszak idején laktak ősember a barlangban. Erről tanuskodnak a barlangban talált kő- és csonteszközök, a tűzhely és cölöpnymok, valamint a barlang egyik terméke, a „Csontház”, ahonnan tizenhárom őskori csontvázat emeltek ki.

A környék lakói évszázadok óta ismerték a barlangot, ide menekültek a tatárok és a törökök pusztításai elő; a tudományos felmérést azonban csak 1801-ben kezdték meg. Az első kutató, aki jelentős munkát végzett a barlang feltárása terén: Vass Imre, Gömör megye főmérnöke. Vass Imre 1825-ben felfedezte a barlang nagyobbik felét, az aggteleki bejáratotól, a „Szinpád” nevű cseppkőképződményig terjedő részt. Majdnem száz év múlva, 1922-ben Kaffka Péter mérnök kutatásai tették ismertté a jósavői mésztársaság bejáró végéig terjedő szakaszt. Ezt az üreget egy 114 méter hosszú, agyaggal eltemetődt, szűk folyosó köti össze a külszínnel. 1928-ban megtisztították a kijáratot, és megnyitották a barlang főágát, az Aggteleket Jósavőre. 7 km hosszúságban összekötő szakaszt. A barlangrendszer jelenlegi hosszúsága, az oldalágakkal együtt meghaladja

a 22 kilométert. Ebből mintegy 15 kilométer magyar területen, egyhármadrésznyi, 7 km pedig csehszlovák területen fekszik. Az utóbbi a „Domica-barlang” nevet viseli.

A csiszolt kőkorszak idején ősember laktak a barlangban.

A barlangban és környékén a kutatások állandóan folynak. Most tárták fel a Vörös-tó közelében lévő Béke-barlangot. A 13 km hosszú, gyönyörű, gazdag cseppkőbarlang történetéről a barlangkutató expedíció vezetője, Jakucs László geológus érdekes könyvet írt. Kutatók dolgoznak a 460 méter hosszú, jelenleg kiszáritott barlangtó alatt is, ahol újabb, teljesen kifejlesztett barlangrendszer feltárása van folyamatban.

Pelóti látogatásának emlékeit elmosódott betűjű tábla örökíti meg a bejáratnál. A szabadságharc előtt három évvel, 1845-ben járt itt Pelóti Sándor, és sajátkezűleg karcolta be nevét és látogatásának évszámát az egyik cseppkőoszlopba, a „Pelóti-oszlopba”. Felkereste a barlangot Kossuth Lajos is, s másodpercmutató órával kezében próbálta kiszámítani, mennyi időbe kerülhet egy „köhláb” stalagmit (alulról felfelé növekvő cseppkő) képződése. „A számra már nem emlékszem, de elevenen megmaradt emlékezetemben az ámulat a gondolat felett, mi témérdek időnek tanui állanak szemem előtt...” — mondta Kossuth.

„Hosszútúrra” indulunk — ami a teljes Aggtelek-Jósavő szakaszt jelenti. Ez az út négy és fél — öt órát vesz igénybe. A barlang talaja csúszós, helyenként erősen sáros. De sokan erre a fáziszó útra is vállalkoznak a barlangban látható cseppkőcsodák kedvéért.

Megborzongunk, amikor az első lépcsőfokokon leereszkedünk a bejárat belsejébe. Nagy a hőmérsékletkülönbség, a hőmérséklet itt télen-nyáron 9—10 foy Celsius. Azt hihetnénk, hogy ezt a hőmérsékletet kevés állatfajta bírja ki. De a barlangban 262 fajta állat él.

Az aggteleki szakaszban, nem messze a bejáratától, folyik az Acheron, az egyik földalatti patak, amely a „Táncsteremben” egyesül a barlang főfolyójával, a Styx-szel. A Styx, hasonlóan az Acheronhoz, a görög mitológiai alvilág folyójáról kapta nevét. Az Acheron mentén jutunk a „Fekete-terem”-be. Itt a cseppkőképződmények színe fekete; ezt régebben azzal magyarázták, hogy az itt élt kő- és bronzkori emberek jáklyáinak füstje kormozta be a képződményeket. Az újabb feljegyzések szerint ezt a sötét színt bakteriamentyészetek okozzák.

Csodálatosan érdekes cseppkőképződményeket láthatunk a barlangrendszer leggazdagabb termében, az „Oszlopcsarnok”-ban.

A függőkővek, a stalagmitok oszlopokká nőnek össze az alulról felfelé növekvő cseppkőekkel, a stalagmitokkal. Az oszlopok rózsaszín, fehér színei tündöklőnek a rájukvetődő reflektorfényben.

— Ide hétszázötven méter a csehszlovák határ — mondja a vezető s arra int lámpásával, ahol a Styx sötét folyosóban tűnik el.

Eddig tart az aggteleki „rövidtúra” és a villanyvilágítás. Most már sötétben haladunk tovább, csak a kézilámpások vetnek fényt a barlang falára. Lépcsősoron haladunk felfelé a „Libanon hegyére”, karcsú libanoni cédrusokra emlékeztető stalagmitok között. A mélyben zúg a barlangpatak. Hirtelen csodálatos kristályzuhatagra hull a fény: ez a „Gyémántvár”. Kékesfehér kristályszemcsék szikráznak, s a látogatók szinte sajnálják, hogy meg kell válniuk ettől a mesebeillő látványtól. A cseppkő víz fantasztikus alakzatokat formál a cseppkőekből. Ilyen a „Születő oszlop”, amely egy függő- és egy állókő összenövését szemlélteti: alig két centiméteres hézag van a két képződmény között sőt egyik sarka már össze is nőtt.

Elhagyjuk a száz színben csillogó „Kővirágtermet”, a sokcsövű „Szálainorgonát” és a „Hadsereg termébe” érke-zünk, ahol a „Kilőtt tank” mellett tökéletes hangszerre bukkanunk — ez a „Xilofon”, amelynek „bordái” különböző helyeken megütve, más és más hangokat adnak. Különösek képződmények nevei, de különösek, sohanemlaltottan érdekesek maguk a vizalakított cseppkőcsopordok is.

Újra lépcsőkre figyelmeztet a lámpás, a lépcsők végén „kölátó”. Felejtethetetlen látvány tárul elénk: Európa legnagyobb állókőve, a káprázatosan szép 24 méter magas „Győzelem oszlopa” előtt állunk. A „Győzelem oszlopa” a „Tüppárna” erítésével jutunk. „Tüppárna” egészen rendkívül szépségű, hajszálvékony stalagmitok fúródnak a kékesfehér, valódi tüppárnára emlékeztető kőzetbe. Az „Győzelem oszlopa” a barlang leghatalmasabb csarnoka, 150 méter hosszú, 84 méter széles és 8 méter magas. Olyan képződményeket láthatunk itt, mint 8 méter magas „Korinthusi oszlop”, az „Oroszlánfej”, és mennyezetről lelógó „Hárnyá”.

Már közel a jósavői kijárat de még mindig akad újabb és újabb látvány. Le-érdekesebb halázbástya — a ereje formálta meg itt a b. dapesti Halászbástya kicsinyített mását.

„Cseppkőország” határkövéhez érkezünk, a sok szépségnél vége, a kivezető folyosó lépünk. Néhány száz lépés és Jósavőn találjuk megunkat, a „Tengerszem”-szőlő előtt.

Az aggteleki cseppkőbarlangot is dolgozó népünk vértokába. A barlang leggyakoribb látogatói: munkásdiákok, tisztviselők, de ebből az évből is, meglátogattak Aggteleket a külföldi ösztöndíjas diákok, „hivatásos” turisták. Eorról évre többen kerefel hazánk büszkeségét, egy legszebb természeti csodáját az aggteleki cseppkőbarlang Gőmöri György